

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 841.

ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲੈਂਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੈਨੂਅਲ-- ਅਧਿਆਇ VIII, ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ ਪੈਰਾ 17-- ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ-- ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਵਾਰਸ ਜੋ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ-- ਕੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਭੂਮੀ ਧਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ-- ਕਿ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲੈਂਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਚੈਪਟਰ VIII ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ. ਇਹ ਮੈਨੂਅਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨਾਂ ਜਾਂ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਏ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ-- ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਉਹ ਪੈਰਾ 17 ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਜਾੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ, 1947 ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਵਜੋਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 14 ਮਾਰਚ, 1963 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ 13 ਸਤੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ, ਸਰਟੀਓਰੀ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 1 ਤੋਂ 3, ਮਿਤੀ 8 ਜੂਨ, 1962, 26 ਦਸੰਬਰ, 1961, ਅਤੇ 18 ਸਤੰਬਰ, 1961, ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 8 ਤੱਕ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰਾ ਤੱਕ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਐਚ.ਐਸ. ਵਾਸੂ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ. ਵਾਸੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ,-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸੀ.ਡੀ.ਦੀਵਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਕੀਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਦੁਆ, ਜੇ.-ਇਹ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 841 ਅਤੇ 1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 526) ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 841 ਆਫ਼ 1962 ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਇਸ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਡਿੱਗੇਗੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਕੋਲ 1947 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਰੀਦ-ਕੋਟ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੌਰਾਨ ਬਠਿੰਡਾ ਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਜੂਨ, 1947 ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸਤ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਰਸ਼ੋਤਮ। ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। ਤਿੰਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ

ਅਲਾਟ ਕਰ ਲਈ। ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਐਮ. ਟੰਡਨ, 8 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਉਜਾੜੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ' ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਖੇਤਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ (ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲੈਂਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 (ਇਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂਅਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।) ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਗਲਤ ਅਰਥ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਪੜਾ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੇਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ, ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਇ VIII ਦੇ ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਸਕੋਪ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੈਨੂਅਲ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ; ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਨ. ਥਾਪਰ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਮੁਖਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਗਰਗਨੈਟਿਕਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਏ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਕੰਮ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੰਨਾ 180 ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਗਨਧਾਦਾਸ, ਜੇ., ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਿਗਰਾਨ, ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਮੈਨੂਅਲ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬਿਆਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਵਜੋਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। . ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦੁਨੀਚੰਦ ਹਕੀਮ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ ਪੈਰਾ 17 ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਆਧਾਰ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ.. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪੈਰਾ 17 ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ: ਕੀ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ VIII ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹਨ? ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੈਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

1948 ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ (ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ: ਦਾਅਵੇ) ਐਕਟ XII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 2 (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ, ਜਾਂ ਕੋਣ ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਪੂਰਵਜ 1901 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰ-

ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ, ਸਿੰਧ ਜਾਂ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਦਬਦਬਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ 1 ਮਾਰਚ, 1947 ਤੋਂ, ਨਾਗਰਿਕ ਗੜਬੜੀਆਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ' ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਲੈਂਡਹੋਲਡਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਕਲੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ, 1912 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਟੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਮਿਤਕ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ 1 ਮਾਰਚ, 1947 ਤੋਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਮਿਤਕ ਨੇ ਸਿਵਲ ਗੜਬੜ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 4 ਇੱਕ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਿਫਿਊਜੀਜ਼ (ਲੈਂਡ ਕਲੇਮਜ਼ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1948, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਮਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਾਨੂੰ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਇਵੈਕੂਈਜ਼ (ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਐਕਟ, 1947 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਸਟੋਰੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 2(e) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਜੋ ਕਿ 1948 ਦੇ ਲੈਂਡ ਕਲੇਮਜ਼ ਐਕਟ xii ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਬਦ "ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ

ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਲੈਂਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ) ਐਕਟ, 1949 (1949 ਦਾ ਐਕਟ XXXVI), ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ 'ਅਲਾਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਬ-ਲੇਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਮਰਹੂਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ।

ਇੱਥੇ, ਪੈਰਾ 17 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ:--

“17. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਜਾੜੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ.. ਕਬਜ਼ਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਰਦ ਤਕਸੀਮ ਦੇ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮਤ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।”

ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਕੰਮ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਕਾਰਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ

ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। "ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ" ਜਾਂ "ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ" ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਆਂ।

ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ॥ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 23 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ 24 ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੰਤਕਾਲ ਤੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਈ, 1953 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ, 1960 ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੂਨ, 1947 ਦੀ ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰੈਕਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਸਨ। ਤੀਜਾ ਮਾਮਲਾ 1961 ਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਚੰਦ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿਚ ਹਰੀ ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1953 ਦਾ ਚੌਥਾ ਕੇਸ ਕਾਬੁਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਅਧਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਮ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰ ਰਹੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਪੈਰਾ 17 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। - ਹੋਲਡਰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਰਾ 17 ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਜਾੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਗਲਤ ਨਿਰਮਾਣ ਰਿੱਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਝਗੜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪੈਰਾ 17 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥ ਦੇ ਗਲਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ